

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethicæ Doctrinæ Elementa, Et Enarratio Libri quinti
Ethicorum**

Melanchthon, Philipp

Witebergæ, 1583

VD16 ZV 20638

Quid est iusticia particularis?

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56560](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56560)

virium in homine, necessario præstanda Deo conditori iuxta omnes leges, ab ipso propterea impositas naturæ humanæ, ut congruat nostræ naturæ cum mente & voluntate Dei, & non congruens, destruat, & ut in hoc iudicio agnoscat, qualis ipse sit, & à malis discernatur.

Hanc definitionem optimè intellexit Adam, qui conturbato ordine sciebat naturam destruatam esse. Est igitur eruditissima Platonis definitio, quæ primam unius hominis naturam aspicit. Postea Aristotelis definitio, deducit eum ad communem societatem.

Quid est Iusticia particularis?

lib. 2. Repub. Multæ sunt definitiones iusticiæ apud Platonem, quarum confusio caliginem Lectori offundit. Sed Aristoteles voluit confuse dicta distingueret, sapienter excogitavit discrimen iusticiæ uniuersalis & particularis, ex diuersis modis loquendi. Nominat autem propriè particularem iusticiam eam virtutem, quæ regit officia debita alijs hominibus in conuersatione, id est, quæ tuetur personarum ordinem, vel efficit æqualitatem in contractibus, & in compensationibus delictorum & pœnarum.

Ethic. cap. 2. Est igitur definitio iusticiæ particularis, quæ recitant Iurisconsulti sumpta à Simonide: Iusticia est virtus, suum cuiq; tribuens. Nam in

Justitia virtus est, gubernans hominem, quatenus cum alijs agit, hoc est, vel personas ordinans, vel res communicans certa æqualitate.

Sunt autem duæ Species iustitiæ particularis, Distributiva & Commutativa, nec sunt plures. Ac ut intelligas hanc partitionem ex ipsa natura eruditissimè & aptissimè sumtam esse, tota hominum societas intuenda est. Nam in universa hominum societate tantum duo sunt genera communicationis. Aut enim res communicamus, seu commutamus, aut ordinamus personas, ut imperia, magistratus, gradus in civitatibus, in familijs magnis & parvis.

Ac manifestum est, totam societatem hominum gubernari his duobus modis, personarum ordinatione, & rerum commutatione. Res autem communicamus per contractus, & cum hæc communicatio, quæ fit virtus causa, in infinitum valetur, necesse est in ea summam æqualitatem esse, hoc est æqualia pro æqualibus reddi. Nequaquam enim perpetua communicatio esse posset, nisi mutua vices essent, quia si qui darent sine equali compensatione, ij tandem exhausti, fame perituri essent. Hinc sunt hæc veteres sententia Epicharmi. *ἴσος ἢ ἴσος λαβὴ ἢ ἴσος τῆς δόξης ἢ ἴσος χειρὶ, τῆς δὲ λαμβάνου.* Itē: τὰ ἴσα ἀξια non *ἴσα βέλῃ*. Et hanc æqualitatem leges in scripto iure diligentissimè quærent.

Ideo

Ethic. cap. 4.

Ideo Aristoteles definiuit commutatiuam iusticiam esse, quæ in communicatione rerum seruat æqualitatem proportione Arithmetica, id est, quæ simpliciter æqualitatem efficit differentiarum in infinitum.

Est enim Arithmetica proportio, in qua positis tribus aut pluribus numeris, omnes distant æqualibus differentiis, sine respectu proportionum, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. Hic in perpetuum distat numerus proximus à proximo unitate. Huiusmodi sumantur exempla alia, 3. 6. 9. 12. 15. hic semper proximus à proximo distat ternario. Hanc formam accommodat Aristoteles ad commutatiuam, & facile est, rationem applicationis videre. Sicut enim hic omnes termini distant simpliciter æqualibus numeris, sic queritur summa æqualitas inter emtorem et venditorem, ut conseruari genus humanum possit.

Ethic. 5.

Sic ut integer ordo maneat, iudicat sapientia Dei, qualitatem esse oportere pœnæ & delicti. Hinc vetus est pœna talionis, ut æqualitas, quæ prius fuit, sarciatur. Ita lucet iusticia Dei compensatione, quam voluit solui pro delictis generis humani, cum Filius pro nobis pœnam luat. Constitutum est enim precium æquiualeus, ut magnitudo iustissimæ iræ aduersus peccatum conspicitur, &c.

Quid